

Jusuf Ramić

Izet Terzić

Mustafa Mlivo

OSVRT NA RAMIĆEVU KNJIGU, “Naši prijevodi Kur’ana i stil kur’anskog izraza”

KRATAK UVOD

Prijevodi Kur’ana

Nisu svi prijevodi Kur’ana isti. Ne postižu svi prijevodi Kur’ana predviđeni cilj. Ne pogađaju ritam teksta na arapskom, dubinu značenja, sintaksu rečenica i upotrebu riječi. Dok su neki prevodioci istinski odani arapskim riječima Kur’ana, neki su slobodni u izvođenju značenja ajeta. Neki prijevodi su po svojoj prirodi akademski, dok su drugi u odnosu na cilj, informativni. Neki prevodioci ne vole striktnu privrženost pojedinoj ili svakoj arapskoj riječi, iz straha da ne zasjene prirodno značenje, dok su drugi fanatično lojalni Objavi, a opet uspijevaju u prenošenju značenja. Neki prevodioci uživaju u maloj slobodi izbora riječi, dok se drugi čuvaju od onoga što bi bilo interpolacija misli.

Preferiranje teologa

U svojoj knjizi Ramić se bavi tefsiirom pojedinih ajeta. Ponegdje on pokušava biti i prevodilac. Pri tome on *a priori* daje prednost prijevodima koje su načinili hođe, očito nesvjesan da će spoznajni kapacitet teologa samo djelimično moći udovoljiti zahtjevima prevođenja Kur’ana. Moris Bikaj veli "Čak ni široka lingvistička naobrazba, ni solidno poznavanje šerijatskih izvora, nije dovoljan garant da će se određeni izraz ili misaona cjelina adekvatno prevesti na neki jezik. Ako ajet, npr. zadire u egzaktne znanosti, onda se te znanosti moraju dobro poznavati ili se konsultirati stručnjaci i literatura iz tih oblasti. Upravo takvih ajeta koji dotiču razna naučna područja, ima u Kur’anu veliki broj, što prevodiocima i komentatore Kur’an obavezuje da toj materiji multidisciplinarno pristupaju.

Otud je shvatljivo što su u toku stoljeća komentatori Kur’ana (uključujući one iz velikog perioda islamske civilizacije) neminovno počinili greške u interpretaciji nekih kur’anskih ajeta, čiji precizni smisao nisu mogli dokućiti. Tek mnogo kasnije, u jednom periodu bliskom našoj epohi, moglo ih se korektno prevesti i komentirati. To podrazumijeva da za razumijevanje ovih ajeta nisu dovoljana produbljena lingvistička znanja. Potrebno je, osim toga, imati veoma različita naučna znanja."

Ramićeve skretnice

Ramić pristupa Kur'anu kao značajnom književnom djelu, pa tako u njemu traži razne forme stilskog izraza, obrazlaže ga, tumači i donosi svoje zaključke. To me podsjetilo na nekada spominjanog Sulejmana Grozdanića koji je imao slične ekshibicije.

U svom prijevodu Kur'ana na 646. stranici, prof. Esad Duraković kaže: ". Pošast ideologije orijentalizma istrajavala je na obrazlaganju književnih vrijednosti Kur'ana zato da bi se s te pozicije moglo tvrditi kako je on Muhammedovo djelo. ... Dominantno teološko obrazovanje i orijentacija prevodilaca dovela je do relativne zasićenosti jedne vrste prevođenja Kur'ana na bosanski jezik. ... Ustrajavanje na "prijevodu značenja" suočava autore prijevoda sa iskušenjima da izvornik prevode interpretativno, tefsirski, a to su već ozbiljna ogrješenja o neke druge važne slojeve teksta."

Držim da je Duraković ovdje apsolutno u pravu, a to vidljivo je u Ramićevoj knjizi da on kao mufesir ima gotovo maniju da prijevod Kur'ana bude isključivo tefsirski, a to onda, priznačete više nije prijevod Kur'ana."

Stavke iz Ramićevog predgovora knjizi da je .."*Kuran objavljen radi sadržaja, a ne radi forme i estetskog doživljaja*" pokazuju koliko mu je stalo do kur'anskog teksta. Ako je tako - a nije - šta reći na to da Kur'an upravo insistira i ustrajava na ljepoti forme u kojoj je objavljen! Tek uzimajući u obzir neponovljivu formu Objave, može se naslutiti ljepota izvornika.

Zar izvorni tekst nije taj koji dovodi do ushićenja slušaoca, zar on ne demonstrira ljepotu forme općenito?

Ramić kur'anskom tekstu pristupa sasvim slobodno. Važna je poruka, sve ostalo "O KLIN."

Stavljajući se u ulogu prevodioca, Ramić slobodno pristupa kur'anskom tekstu, a slobodan prijevod greškom podrazumijeva da su pojedine riječi relativno nevažne i da se mogu maknuti ustranu čim je prevodilac dokučio značenje. Prevodilac je u tom slučaju efektivno slobodan od moralnih imperativa jer je ciljani tekst procijenjen njegovim ličnim kriterijima, kao što su stil ili elokvencija.

NEKE SISTEMSKE GREŠKE, NEDOSLJEDNOSTI I NESNALAŽENJA U RAMIĆEVOJ KNJIZI

Na ovoj stranici ćemo sve što je Ramić zapakovao, unzipovati, STAVITI POD LUPU, sasjeci laserom, provariti i staviti na pravo mjesto!

U svojim dosadašnji raspravama komunicirao sam sa ljudima koji bi trebali biti poznavaoi tefsira (komentara, tumačenja Kur'ana), a rijetko ili gotovo nikako sa prevodiocima Kur'ana. Ispostavilo se da ovi prvi koji se bave proučavanjem komentara imaju intenciju da drže lekcije prevodiocima, da im kažu ovako jest, ovako nije, a sve to na bazi svojih tefsirskih saznanja. Ta svoja saznanja ponekad temelje na izdanjima arapskih autora kojima nedostaje znanja ili kompetentnosti, a nekad i obične razboritosti. Ponekad su ustrajni na svojim argumentima koje potežu iz srednjovjekovne literature, a koji sada nemaju nikakvu vrijednost niti utemeljenost, jer su preživjeli. Poseban problem im predstavlja tefsirenje tzv. naučnih ajeta kojima Objava obiluje.

Ovo je jako važno, jer se događa da su odlomci iz Kur'ana, pogotovo oni koji su povezani sa podacima nauke, loše prvedeni i komentarisani, tako da bi naučnik bio u pravu kada bi – očito s razlogom – izrazio kritike koje Kur'an ustvari ne zaslužuje. Ove netačnosti prijevoda ili pogrešni komentari (oboje je često povezano), koji ne bi začudili prije jedno ili dva stoljeća, šokiraju u naše doba

čovjeka od nauke, koga jedna loše prevedena rečenica, a koja zbog toga sadrži naučno nedopustivu tvrdnju, navodi da je se ne uzme ozbiljno u razmatranje.

Otkud zablude naših tefsirdžija? One se objašnjavaju činjenicom da moderni profesori tefsira, često bez veće kritičnosti, preuzimaju tefsire starih komentatora. Ovi su u svoje doba, dajući nekoj arapskoj riječi koja ima više mogućih smislova, netačnu definiciju, imali izgovor da nisu mogli shvatiti pravi smisao riječi ili rečenice, koji se ukazuje tek u naše doba, zahvaljujući našim naučnim spoznajama. Drugim riječima, postavlja se problem neophodne revizije prijevoda i komentara, koje nije bilo moguće primjereno obaviti u jednoj određenoj epohi, dok u naše doba posjedujemo elemente koji im mogu dati istinski smisao. Kur'anska materija je vrlo složena i zahtijeva od prevodioca i komentatora široka znanja ne samo iz lingvistike nego i drugih znanstvenih disciplina.

Komentarisanje - tefsirenje Kur'ana vrlo je odgovoran i zahtjevan posao i taj zadatak postavljaju sebi vrlo umni i nadareni pojedinci, s ciljem da ljudima što vjernije približe kur'anski smisao i značenje. Da bi postigli taj cilj oni konsultiraju mnoge izvore, kako klasične tako i savremene tefsirske znanosti, da bi jezička i misaona interpretacija kur'anskog teksta zadobila što vjerniju formu i sadržinu. Pa ipak, njihovi komentari pojedinih ajeta, a još više riječi, imaju ponekad različite interpretacije, sa različitim smislom i značenjem.

Ono što posebno dolazi do izražaja kod nekih naših mufesira je to što nisu u stanju da pojme razliku između tri stvari: **Originalnog Kur'ana, prijevoda Kur'ana, prijevoda značenja Kur'ana, njegovog tefsira ili komentara**, a često prednost daju hadisu nad ajetom.

Zbog toga će se zasigurno desiti, a to znam iz vlastitog iskustva, da će studenti koji polože tefsir kod ovih profesora stići na teren sa osakaćenom percepcijom Kur'ana, ni sam ne znajući kako treba a kako ne, i šta je korektno a šta ne.

OSNOVNE ZABLUDI NAŠIH MUFESIRA, A KOJIH SE ONI GRČEVITO DRŽE

1. *Zabluda da je prijevod Kur'ana isto što i "prijevod značenja Kur'ana."*

Često se u pisanim radovima pojedinaca može zapaziti referenca "*prijevod značenja Kur'ana.*" Prijevod Kur'ana je prijevod kur'anskog teksta onakvog kakav jest, **par excellence**. Ni manje, ni više od toga. S druge strane "*Prijevod značenja Kur'ana*" očito nije prijevod Kur'ana. To može biti samo prijevod tefsira odnosno komentara u kojem se pokušava doći do značenja ili smisla kur'anskog teksta.

Nevjerojatna je stvar da mnogi ne razlikuju elementarne stvari poput razlike između prijevoda svetog teksta i njegovog komentara. Takve primjere možemo obilato naći u našoj islamskoj literaturi.

Govoreći o Durakovićevom prijevodu Kur'ana, prof. dr. Jusuf Ramić u Glasniku br. 3-4 2005. godine navodi primjer ajeta 95 sure En-Nisa: "Nisu jednaki vjernici koji sjede - osim onih u kojih neka nevolja je ...", pa kaže: "*Al-qaidun nema značenje onih koji sjede, onih koji su zasjeli, već onih koji neće da idu u rat, koji namjerno izostaju od borbe.*"

To ne bi išlo! **Al-qaidun** upravo znači "sjediooci, oni koji sjede." Da biste ovo potvrdili ne morate mnogo tragati, uzmite bilo koji rječnik arapskog jezika ili rječnik Kur'ana, naći ćete upravo ovo značenje. Međutim, kada se radi o tumačenju te riječi, ono se doista odnosi na one koji, za razliku od mudžahida, nisu krenuli u rat.

Niko nema pravo ovako nešto raditi sa Kur'anom - komentar poturiti umjesto prijevoda. **Kur'an se mora prevesti onakav kakav jest, a tek onda se može tumačiti.** Ako bismo prevodili ovako kako

sugeriše dr. Ramić, većina čitalaca nevjешtih u arapskom jeziku nikada ne bi saznala šta doista tačno piše u Kur'anu.

2. Zabluda da riječi nekog mufessira mogu u Kur'anu zamijeniti Allahove riječi.

Jako čest slučaj kod naših, a i kod stranih komentatora, je da se umjesto prijevoda teksta Kur'ana ubacuje njegov komentar. Zgodan primjer je riječ **ruh** = duh. U nekim tefsirima stoji da ona označava Džibrila. U nekima ne. To je općepoznato, međutim to ne daje nikome za pravo da u Allahov govor umjesto riječi "duh" interpolira riječ "Džibril." Allah zna šta je objavio! Da je On, slavljeno neka je ime Njegovo, htio da u ajetima figuriše riječ "Džibril" On bi to tako i objavio, ALI NIJE! Ajet 97:04 bi, naprimjer, u tom slučaju glasio: "**Tenezzelul melaiketu we Džibrilu...**" Dakle u Kur'anu stoji riječ "duh." Džibrila se ne može na silu "ugurati" u ajet, ali se "ruh" može odnositi na / ili tumačiti Džibrilom.

U knjizi "Obzorja arapsko-islamske književnosti", Jusuf Ramić vezano za Svetog Duha, kaže slijedeće: "*Sintagmu Ruhu-l-Kudus pogrešno je prevoditi sa Sveti Duh, jer je izraz 'sveti' stran islamu i nije uobičajen u Kur'anu časnom. Sa ovim izrazom Kur'an ne operira. To je kršćanski izraz. Otud je u nekim našim prijevodima Kur'ana pogrešno preveden ajet u kome stoji: "Ve nahnu nusebbihu bi hamdike ve nukaddisu leke" (El-Bekare, 30) kao npr. kod Huseina Đoze ili npr. Mustafe Mlive, jer kudsun ovdje ima značenje riječi tuhrun (čistoća).*"

Kur'an, nasuprot Ramićevom iskazu, itekako operira sa izrazom "Duh Sveti" u ajetima 2:87, 2:253, 5:110, 16:102, 97:4, tako da on nije ni stran niti neuobičajen u Kur'anu. Ako ga već imamo u Kur'anu, ne možemo pobjeći od njega, makar to željeli. To očito nije samo kršćanski izraz, a poroblem pojedinaca je što to ne mogu valjano shvatiti i protumačiti. "Kudsun" nema značenje "tuhrun", jer da je tako, Allah bi naravno tako i objavio. Ako se želi eliminisati Duh zato što je, kako kaže Ramić, "kršćanski", onda bi se morao eliminisati i Isus - što naravno nije moguće, jer i on figuriše u Kur'anu.

3. Zabluda da je hadis iznad Kur'ana, u suočenju sa Kur'anom, riječ Allah ova da je donja.

U primjeru ajeta o mjesečnom pranju 2:222, za sklop "*fa'tezilu*" neki se pozivaju na hadis pa tvrde da "*fa'tezilu*" ne znači "udaljite se" nego "općite." Poznato je da taj izraz ne upućuje na "općenje sa ženama" nego je to naredba: "udaljite se, odmaknite se, budite podalje." Oni koji tvrde suprotno stavljaju hadis iznad Kur'ana. "Općenje sa ženama" može biti samo tefsir sklopa "*fa'tezilu*."

Slično je i sa ajetom koji govori o abdestu.

Ono što se mora znati jeste da Allah bdije nad svojom Knjigom, nema tog ko će promijeniti riječi Njegove.

Dakle, treba znati razlikovati izvorni kur'anski tekst, prijevod Kur'ana, prijevod značenja Kur'ana (tefsira) i hadis. Otuda i poziv tefsirdijama: **NE ČINITE KUR'ANU ono što su Bibliji učinili redaktori biblijskih tekstova!**

DEMASKIRANJE RAMIĆEVE KNJIGE

Knjiga je primjer izvrsne rabulistike, a Ramić se pokazao kao perfektan maher rabulist. Ramić u knjizi izvodi različite manevre, prvo manipuliše sa određenim riječima u ajetima, a onda te manipulacije postepeno prerastaju u mahinacije.

Prema Klaiću rabulistika se definira kao vješto izvrtanje smisla riječima ... a upravo je na tome utemeljena Ramićeva knjiga. Čini se da je u knjizi izgubljena veza između ratia i oratia i cijela stvar pretvorena u rabulističke spirine.

1. TVRDNJA

Na presavijenom dijelu prednje korice Ramićeve knjige neko ko nije upućen i ne zna šta govori, napisao: *"Prva dva prijevoda (Mustafa Mlivo i Esad Duraković) leksički su tačni. Međutim oni ne svjedoče o pravilnom razumijevanju kur'anskog teksta jer u njima ima više improvizacija, dodavanja, oduzimanja i doslovnog prevođenja, a manje kontekstualnog razumijevanja teksta, neophodnog dobrom prevođenju Kur'ana Časnog."*

Kada je riječ o improvizacijama, dodavanjima, oduzimanjima - barem što se tiče mog prijevoda, to je čista izmišljotina. Osnovna karakteristika mog prevoda Kur'ana je što ne sadrži improvizacije, dodavanja (interpolacije) i oduzimanja, kojima obiluju prijevodi koji su se pojavili prije mog prvog izdanja 1994. U to vrijeme nisu postojali Karićev i Durakovićev prijevod.

A što se tiče doslovnog prevođenja, bez doslovnog prevođenja, pomognutog idiomatskim, nema ispravnog prijevoda Kur'ana. Doslovno prevedena riječ izravno prenosi (saopštava) Allahovu poruku! Da biste se u to osvjedočili čitajte dalje i pročitajte moju knjigu **"101 neispravnost u prijevodima Kur'ana."** Ovu knjigu možete slobodno downloadirati sa moje web stranice <http://www.mlivo.com>. Tu ćete vidjeti od kolike je važnosti prevesti svaku riječ Kur'ana i nijednu ne preskočiti. Dakle, gore iznesena tvrdnja je potpuno neutemeljena, a ko doista ne razumije kur'anski tekst osvjedočićete se i sami.

5

2. TVRDNJA RAMIĆA I TERZIĆA: Mlivin prijevod nije originalni, on ga je preveo sa Pickthalovog

Jalova je nada da će Ramić, Fatić, Terzić i slični ikada dokazati da je Mlivin prijevod prijevod bilo čijeg prijevoda! Na 23. stranici knjige Terzić Izet i Ramić Jusuf kao da euforično u ekstazi uzvikuju: HURA, HEUREKA, OTKRILI SMO! Iz teksta se vidi da je Terzić Izet u Tunisu ni manje ni više nego branio doktorsku disertaciju podvalivši tamošnjim profesorima tezu da sam ja svoj prijevod načinio sa Pickthalovog. Ovo je prosto nevjerovatno, ali znajući NAS nije i neočekivano.

PRVO ZA ŠTO ME TERETE Terzić i Ramić na 23. stranici, je SIRA Božijeg Poslanika. Kako u I izdanju mog prijevoda 1994. tako i u II, 1995. pa i u III, 2004. uz prijevod Kur'ana priložio sam SIR-u (životopis Božijeg Poslanika). Želio sam da knjiga mog prijevoda sadrži sve što je nekome potrebno da zaokruži informaciju o islamu i Kur'anu, a što je manjkalo u ranijim prijevodima, a evo vidimo da manjka i u prijevodima koji su se pojavili poslije mog. SIR-a o kojoj je riječ nije **Pickthallova** nego Ibn Hišamova, vrlo kratka, informativna i pouzdana. Ako želite SIR-u za ovakve namjene onda je to ta. Što se tiče SIR-e, ona se mora odnekud preuzeti, jer ja nisam živio u vrijeme Poslanika pa je nisam ni mogao napisati, kako bi to očekivali Ramić i Terzić.

DRUGO ZA ŠTO ME TERETE je moja napomena u fusnoti o neprevođenju riječi ALLAH. To je klasična napomena koju ćete naći u većini ozbiljnih prijevoda, osim kod naših gdje je ta riječ često prevedena kao BOG, iako postoji baška izraz na arapskom za BOG, a to je ILAH. Iz tih razloga je vrlo važno kazati da se Allah ne može prevesti, jer je vlastito Božije ime, i da sam bio dosljedan u tome zadržavajući originalni kur'anski oblik.

TREĆE BESMISLENO TEREĆENJE je priča o komentaru četvrtog ajeta sure El-Felek. Ovo je izgleda maksimum kojeg su dosegli Terzić i Ramić zajedno. Da vidimo o čemu se radi. Fusnote uz moj prijevod predstavljaju blic komentare koji na kratak način pojašnjavaju prijevod. Ukoliko pojašnjenje zahtijeva više prostora onda je to smješteno u poglavlju Komentar.

Koristio sam obilje dostupne literature, a literaturu koristi svako, zar ne? Hiljade stranica materijala je prošlo kroz moje ruke prilikom sastavljanja komentara i fusnota.

Za svoj prijevod odabrao sam najbolje od najboljih komentara! Doduše kada je u pitanju komentarisanje tzv. naučnih ajeta ima i mojih ličnih komentara kao što je npr. onaj iz sure 86:1,2,3 o pulsarima. Tumačenja ajeta o PULSARIMA za sada je općeprihvaćeno kod intelektualaca muslimana u svijetu!

ČETVRTO TEREĆENJE je prevođenje riječi SADAKA. Ovo što Ramić i Terzić napisashe izgleda da je krajnji domet njihovog znanja. U svom čudnom zanosu idući direktno za tim da čitaocima podvali prijevod koji nije moj, Ramić napisa: "Prepisujući Pikhthola, Mlivo je poreuzimao i njegove greške." E TU SMO SE NAŠLI! **Ni Ramić ni Terzić uopće NE ZNAJU da tu nema nikakve greške.** Ja sam preveo ono što je ALLAH objavio, a ovoj dvojici se to ne sviđa. Oni bi po svaku cijenu drugačije i po svom. Oni naime žele ovdje iskriviti i demantovati Allahov govor kad tvrde da riječ **sadaka** treba prevesti kao **ZEKAT!**

Još jednom Ramiću i sličnima valja reći: Allah je objavio ono šta je htio, zar Ramić i Terzić misle da je Svevišnji pogriješio? Njihova naklapanja o prevođenju riječi sadaka kao ZEKAT može biti samo predmet TEFSIRA, ali ne i prevoda Kur'ana.

Zar nije sazrelo vrijeme da Fatić, Ramić, Terzić i slični shvate razliku između prijevoda Kur'ana i njegovog Tefsira? Nažalost, ono njihovo nekadašnje medresansko obrazovanje ne daje nam povoda za nadu.

Evo da biste i sami vidjeli kakav je moj originalni prijevod ajeta 9:60, slika gornja desno, kakva je fusnota 9:60b - donja slika desno, i klasifikacija zekata u Komentaru 9:60 - slika lijevo. Valjda onaj ko zna arapski vidi da sam preveo onako kako je objavljeno, potom skrenuo pažnju na značenje riječi SADAKE u fusnoti, a zatim u Komentaru dao klasifikaciju zekata.

<p>Ovaj historijski tenon... ljudima bili oni jevreji, kršćani ili muslimani.</p> <p>9:60 Bog nije ostavio raspodjelu (klasifikaciju) zekata Poslaniku, nego ga je sam klasificirao: - siromašne: oni koji nemaju ništa ili malo, - <i>muhtadž</i>: koji nemaju u skladu potrebama, - radnici: oni koje je islam odredila da sakupljaju zekat i obavljaju funkcije vezane za to,</p> <ul style="list-style-type: none">- pridobijanje srca onih koji su ravnodušni prema Islamu ili su slabi u Islamu, itd.,- otkup vratova - oslobađanje robova i zarobljenika isplatom otkupnine,- dužnici: one osobe koje su zapale u dugove na neki način ili moraju dati neki sigurnosni depozit,- na Božijem putu: <i>džihad</i>, širenje vjersko obrazovanje, itd.- putnici - <i>musafiri</i>: neki putnici za vrijeme nevolje za vrijeme njihovog putovanja potrebna finansijska pomoć, iako možda nemaju dovoljno imetka kod kuće. <p>Za vrijeme pohoda na Tebuk neki muslimani su govoreći rugajući se: "Pogledajte sarajevske čovjeka (Muhammeda a.s.!)!" On sanja o...</p>	<p>9•ET-TEWBA 10 DŽUZ</p> <p>60. <i>Sadake</i>^{9:60a} su jedino za <i>fukare</i> i siromahe i one koji rade na njima i one čija srca treba pridobiti,^{9:60b} i za zarobljenike i zadužene, i za put Allahov^{9:60c} i sina puta,^{9:60d} odredbom od Allaha. A Allah je Znalac, Mudri.</p> <p>Zaboravili su Allaha, zato je zaboravio njih. Uistinu, licemjeri - oni su grješnici.</p> <p>9:60 Klasifikacija zekata. Vidi Komentar! 9:60a Ovdje u značenju zekata. 9:60b Posebna količina <i>sadake</i> je bila dodijeljena narodu Mekke, ranijim neprijateljima Islama nakon pada Mekke masovno primili Islam, a čija "srca treba pridobiti." 9:60c Za <i>muđžahide</i> koji se bore na putu Allahovom. 9:60d Putnika. 9:61 On sve dobro čuje šta mu se objavi. Čini se da se ovdje munafici obaraju na spremnost Fatića da sluša ono što oni - zajedno sa mnogim nevjernicima - smatraju čisto halucinacijskim zvucima koje oni "interpretira" kao objavu. 9:67 Ne daju sredstva na putu Allahovom, ne daju <i>sadaku</i>, itd.</p>	<p>التوبة</p> <p>تُؤْتُونَ الْفُقَرَاءَ وَالسَّكِينِ وَالْحَمِلِينَ عَلَيْهَا وَرِيحَهُمْ وَرِيحَ الرِّقَابِ وَالْغُرْمِينَ وَفِي سَبِيلِ النَّبِيِّ قَرِيبَةً مِنَ اللَّهِ ط</p> <p>حِكْمَةٌ كَثِيرَةٌ</p> <p>بِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ</p> <p>بِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ</p>
--	---	---

PETO: MLIVO KAO KOMANTATOR KUR'ANA - KRETANJE BRDA

Ramić napisa na 25. stranici svoje knjige: "*Mlivo se pojavljuje i kao komentator Kur'ana. On pokušava kuranske činjenice učiniti ovisnim o nauci*", a potom citira jednog hođu (teologa) iz Bagdada koji ne dopušta nikakvu konekciju između Kur'ana, znanja i nauke. Kao prvo, ni na kraj pameti mi nije bilo da kuranske činjenice učinim ovisnim o nauci, nego naprotiv, pokušavam pomoću nauke protumačiti kuranske iskaze, a to nije isto. Ramić potom čitaocu podvaljuje Korkutov prijevod ajeta 27:88 koji nije kao moj "*I vidiš planine i misliš da su nepomične, a one promiču kao što promiču oblaci ..*" tvrdeći da se ovaj ajet odnosi na prizore Sudnjeg dana. Međutim, ovo nema veze sa Sudnjim danom, ovaj ajet je vezan za Sudnji dan koliko i ajeti 60, 61, 62, 63, 64, 86.

Prilikom iznošenja ove tvrdnje nije korišten mozak. Jer da jest, Ramić bi morao znati da na sudnjem danu neće biti brda, planina, oblaka, itd. Zemlja će biti ravna ledina. (Kur'an, 27:88). Sem toga, kur'anski tekst je ovdje JASAN i neukom čovjeku kad kaže "Ti vidiš planine i misliš", znači brate TI IH VIDIŠ I MISLIŠ ...

Što se tiče mog Komentara Kur'ana želio sam da čitalac stvarno nešto nauči, da mu ponudim znanje koje od Ramića, Fatića, Terzića i sličnih, nikad neće steći. Zbog toga naglašavam da moj Komentar:

- 1* Daje tumačenja za mnoge do sada nejasne ajete, razrješava neke prividne kontradikcije i sve dovodi u sklad, proširuje vaše znanje za dodatnih oko 30%,
- 2* Daje objašnjenje mnoštvu ajeta kojima se podsmijavaju ateisti i kršćanske apologete, poput ajeta o zalasku Sunca u mutan izvor ili govoru mrava,
- 3* "Naučni ajeti" posebno su pojašnjeni na zadovoljstvo čitalaca prijevoda Kur'ana i Komentara (i njegovog autora) koji imaju akademsko obrazovanje, pa ih mogu bez teškoća razumjeti, a utemeljen je na naučnim saznanjima iz svih oblasti, a posebno astronomiji,
- 4* Za Komentar su također korištene izabrane stavke tefsira Ibn Kesir, nešto Taberija i Kurtubija, Tefsir E-USMANI, odabrane stavke komentara Muhammeda Asada, Abdullaha Yusufa Alija, Buharijina zbirka hadisa, itd.
- 5* Nepotrebni, bezvrijedni i neutemeljeni komentari nisu uzimani u obzir.

TEFSIRSKI NAZADNJACI I NEZNALICE

Povezivanje Kur'ana i nauke počelo je objavom knjige Morisa Bikaja "Biblija, Kur'an i nauka." Obzirom da Kur'an sadrži obilje naučnih iskaza, konačno je došlo vrijeme da takvi ajeti koji govore o prirodnim - kosmičkim fenomenima budu objašnjeni na adekvatan način. Na ovo upućuje i sam Kur'an svojim naredbama IKRE, ili PA ZAR NEĆE POGLEDATI NEBO IZNAD SEBE... ..., ZAR NEĆETE POGLEDATI ZEMLJU KAKO JE PROSTRTA, ZAR NEĆETE POGLEDATI DEVU KAKO JE STVORENA, RAZMIŠLJAJTE O STVARANJU NEBESA I ZEMLJE, itd., itd.

Oni se opiru ovim naredbama. Međutim, tumačenje Kur'ana naukom je nešto što je fakat, nešto što je daleko otišlo i što je nezaustavljiv proces. Sa hodom vremena samo će se više pojačavati. Svako tumačenje će doći u svoje programirano vrijeme. Pružati otpor ovakvom tumačenju je besmisleno, jer je

unaprijed osuđeno na propast, a ovo je dobar put da istina ispliva, što će to privući i obratiti mnoge islamu, - a to je ako ne znate, velika radost za svakog muslimanskog intelektualca.

Otpor koji neki pružaju je tipičan džahilski, govori o njima samima: to su uglavnom neuki ljudi, koji malo koriste mozak, to nisu ULIL ELBAB. Njihova retrogradnost je opasna. Oni žele kazati da je Kur'an jedna stara okamenjena i fosilizirana pećinska knjiga objavljena jednom nepismenom Arapinu, kojoj nije mjesto na svjetlu dana. Ne smije se dirati niti tumačiti.

Međutim Allah želi da ona sija svojim svjetlom i to svjetlo se stalno pojačava. Ima jedan ajet o magarcu koji nosi tomove knjiga. Uzalud knjige, magarac ostaje magarac. Ili, kad školujete magarca, na kraju školovanja dobijete školovanog magarca. Kako inače shvatiti ovakav stav prema nauci i gdje je onda ono: "Tražite nauku pa makar i u Kini."

ŠESTO: USILJENOST MLIVINOG KOMENTARA

Na 26. stranici Ramić napisa: *Usiljenost u tumačenju kur'anskog teksta je druga karakteristika Mlvinog komentara Kur'ana. Poznato je da vjetar igra veliku i važnu ulogu u oplodnji biljaka. Međutim Mlivo koji je sklon usiljenom tumačenju kur'anskih ajeta, pojavu oplodnje bilja vidi u ajetu: "I šaljem o vjetrove oplođavajuće, pa spuštamo s neba vodu te vas njome napajamo."*

U komentaru ovog ajeta Mlivo kaže da se vjetrovi koji oplođuju mogu smatrati oplođivačima biljki pomoću prenošenja polena, mada ajet ne govori o biljkama već o nastanku oblaka koje vjetrovi nose i pretvaraju u oblake koji oslobađaju kišu."

Volio bih vidjeti kako bi "znalac" Ramić protumačio "oplođavajući vjetar." Ovo pokazuje da Ramić nije razumio ni Kur'an ni moj komentar: on ovdje navlači čitaoca na tanak led u smislu da ne postoji riječ "oplođavajući" u Kur'anu, a originalni tekst moje fusnote glasi: *"Postoje dvije mogućnosti objašnjenja ovog ajeta. Vjetrovi koji oplođuju mogu se smatrati oplođivačima biljki pomoću prenošenja polena, ali se može isto tako raditi o slikovitom izrazu koji analogijom evocira ulogu vjetra, što jedan oblak koji ne daje kišu, pretvara u oblak koji oslobađa pljusak."*

3. LAŽNI NAVOD PRJEVODA

Na 34. strani Ramić pod moj prijevod i podmeće ko zna čiji, pa umjesto: "Mi smo ti spustili Kur'an (postepenim) spuštanjem kaže: *kod Mlive čitamo: "Mi smo ti poslali Kur'an."*

4. SLIJEPI SLIJEPAC vs. NESLIJEPI SLIJEPAC

Na 70. strani Ramić piše o značenju riječi slijepac u ajetu 1,2, sura Abese.

Da skratimo: Rječnik Kur'ana od Abdullaha Abasa Nadwija kaže da je ta riječ IMENICA, dok u arapsko - ruskom rječniku Baranova imamo oba značenja i imenično i pridjevsko.

Na kraju je sasvim svejedno koji izraz upotrijebili, dobije se isto značenje. I slijepac i slijepi imaju istu karakteristiku, a to je da oni ne vide. Ispravan je dakle prijevod slijepac, a ni slijepi nije netačno.

SLIJEPI SLIJEPAC i NESLIJEPI SLIJEPAC izgleda mogu postojati jedino kod Ramića.

5. SVETI DUH U KUR'ANU

Na strani 76. Ramić po ko zna koji put zaludno pokušava eliminisati Svetog duha iz Kur'ana. To je jalov posao. Već sam o ovome pisao u svojoj knjizi "101 neispravnost u prijevodima Kur'ana." Evo tog teksta: "Tenezzelul-melaiketü wer-ruhu fiha biizni rabbihim min kulli emr." Riječ "Duh" se u Kur'anu pojavljuje na više mjesta sa različitim značenjima u različitim kontekstima. Izraz ruh (Duh) u Kur'anu se često koristi u smislu Božije objave, inspiracije. Tako imamo: Duh naredbe & Duhom ojačani: (16:2, 17:85, 40:15, 42:52). Duh Sveti & Duh pouzdani: (2:87, 2:253, 5:110, 16:102, Duh Sveti) i 26:193, Duh

pouzdati. Duh koji je pomagao poslanike: (2:87, 2:253, 58:22). Duh koji se pominje paralelno uz meleke: (70:4, 78:38, 97:4). Duh kao Isa: (4:171). Duh koji je udahnut: (15:29, 21:91, 32:9, 38:72, 66:12). Materijalizacija Duha: (19:17). Ovdje se radi o meleku poslanom Merjemi u liku pravog čovjeka. Duh kao medij koji prenosi i izvršava naredbu Allahovu: (16:2, 17:85, 40:15, 42:52, 58:22).

U svojoj knjizi "Obzorja arapsko-islamske književnosti", Jusuf Ramić, vezano za Svetog Duha, kaže slijedeće: "Sintagmu Ruh-u-l-Kudus pogrešno je prevoditi sa Sveti Duh, jer je izraz "sveti" stran islamu i nije uobičajen u Kur'anu časnom. Sa ovim izrazom Kur'an ne operira. To je kršćanski izraz. Otud je u nekim našim prijevodima Kur'ana pogrešno preveden ajet u kome stoji: We nahnu nusebbihu bi hamdike we nukaddisu leke (El-Bekare, 30) kao npr. kod Huseina Đoze ili npr. Mustafe Mlive, jer "kudsun" ovdje ima značenje riječi "tuhrun" (čistoća)."

Kur'an, nasuprot Ramićevom iskazu, itekako operira sa izrazom "Duh Sveti" u ajetima 2:87, 2:253, 5:110, 16:102, tako da on nije ni stran, niti neuobičajen u Kur'anu. Ako ga već imamo u Kur'anu, ne možemo pobjeći od njega, makar to željeli. To očito nije samo kršćanski izraz, a problem pojedinaca je što to ne mogu valjano protumačiti. Kudsun nema značenje tuhrun, jer da je tako, Allah bi naravno tako i objavio. Ako se želi eliminisati Duh, zato što je kako kaže Ramić "kršćanski", onda bi se morao eliminisati i Isus - što je naravno apsurdno, jer i on figurira u Kur'anu. Vratimo se ajetu iz naslova (97:4). Odmah je uočljivo da su prevodioci riječ "duh" preveli kao Džibril. U tefsirima stoji da riječi "ruh = duh" označava meleka Džibrila. Ali, to već nije prijevod – to je tefsir ajeta! To naravno, nikome ne daje za pravo da u Allahov govor umjesto riječi "duh" stavi riječ "Džibril."

Zar misle da Allah ne zna šta je objavio? Da je On, slavljeno neka je ime Njegovo, htio da u ajetu figurira "Džibril" On bi to tako i objavio, ALI NIJE! Ajet bi u tom slučaju glasio: "Tenezzelul-mela'iketu we Džibrilu..." Dakle u Kur'anu stoji riječ "duh." Džibrila se ne može na silu "ugurati" u ajet, ali se ruh može odnositi na Džibrila i tumačiti Džibrilom. Stoga bi prijevod ajeta "Tenezzelul-mela'iketu wer-ruhu fiha bizni rabbihim min kulli emr", trebao glasiti: "Spuštaju se melec i Duh u njoj s dozvolom Gospodara svog, po svakoj naredbi."

6. ZNAČENJA SINTAGMI NUZURI, KITABIJEH, HISABIJEH

Na strani 86. Ramić raspravlja o značenju sintagme NUZURI.

Prema Rječniku Kur'ana od Abdullaha Abbasa Nadwija NUZURI znači opomene moje, stim što je **J** na kraju riječi OTPALO.

Slično je i sa sintagmom KITABIJEH za koju ovaj Rječnik kaže da znači MOJA KNJIGA s napomenom da je završno **H** samo tu radi rime.

Isto vrijedi i za HISABIJEH.

Čini se da je Ramić u svatrima slučajima pogrešno zagrizao. Trebalo je ipak konsultovati literaturu ili gramatike o ovome, a ne srljati pred rudu.

7. SINTAGMA "LA UKSIMU"

Na 87. strani Ramić uveliko raspreda o značenju ove sintagme u smislu: jedni kažu ovako, drugi kažu onako, treći tako, prelijevajući iz šupljeg u prazno. Uskoro ćete moći čitati moj rad na temu AJETI SA ZAKLETVAMA SA NEGACIJOM!

Predmet ovoga rada su ajeti Kur'ana koji sadrže zakletve kojima prethodi negacija "la" ili "fela." Ti ajeti su: [56:75]; [69:38]; [70:40]; [75:01]; [75:02]; [81:15]; [84:16]; [90:01].

Zanimljivo je da ajete u kojima stoje ovakve zakletve većina prevodilaca Kur'ana u svijetu nije u cijelosti pravela, odnosno ove negacije ispred zakletvi su ostale neprevdene. Nisu u potpunosti jasni

ovakvi postupci prevodilaca. Moguća su dva zaključka, prvo da nisu mogli razumjeti tako prevedene ajete, pa su smatrali da su negacije koje stoje ispred ovakvih zakletvi ekstra riječi koje su tu tek tako i da nemaju svrhovito značenje.

Drugo, tefsiri se baš mnogo ne osvrću na ovu materiju, tako da su prevodioci teško mogli naći snažan oslonac koji bi ih ohrabrio da u cijelosti prevedu originalni kur'anski tekst. Nejčešće su tako negacije jednostavno preskočene, a prijevodi ajeta ustvari počinju sa ostatkom kur'anškog teksta.

Međutim, kako je znano, u Kur'anu ništa nije slučajno, svako slovo, svaka riječ, svaki rečenični sklop, ima jak razlog što stoji baš tu gdje stoji, sve sa znanjem i objavom Sveznajućeg.

Prvi dio je negacija LA ili FELA (ne! ili pa ne!), drugi dio je objekat zakletve ili ono čime sa Allah zaklinje (*muqsam bihi*), a treći dio je komplement zakletve ili ono na što se Allah zaklinje (*muqsam alayhi*).

10

Svaka ta negacija daje odgovor na nešto ili je rješenje za neko pitanje. Nema dakle beznačajnih riječi u Kur'anu.

9. KLJAM ili STAJANJE (LA TEKUM = NE STANI)

Na strani 149. Ramić obrađuje izraz LA TEKUM koji znači NE STANI.

Radi se o ajetu 9:108 gdje Allah naređuje Poslaniku da nikad ne stane u džamiji koju su napravili licemjери. Ovdje se praktički nema šta dodati, jer je sve poznato. Ramić je svjesan toga da riječi znače NE STANI, što je vidljivo iz njegovog teksta. Međutim Ramićeva želja je da se ovdje umjesto ovoga podmetne tefsir NE KLANJAJ.

On smatra da se ovdje radi o klanjanju pa bi u prijevod umjesto NE STANI stavio NE KLANJAJ. Ovo je opet vapaj iz nesvjesti da se mijenja originalni kur'anski tekst. Komentar ili tumačenje se nipokoju cijenu ne smije ubacivati u prijevod, jer je to očita podvala Kur'anu. Ponavljam, komentar ovog ajeta mogao bi biti da se Poslaniku naređuje da u tu džamiju nikad ne uđe, da u njoj ne stane, ili konačno da nikad u njoj ne klanja.

Što se tiče dvadesetak prijevoda Kur'ana od različitih autora 99% ih je prevelo: NE STANI U NJU ... Komentar je suvišan.

10. ZAKLJUČCI VAN PAMETI

Na strani 159. Ramić tvrdi da riječ MEWT (SMRT) u ajetu 6:122 znači ZABLUDA, a u ajetu 3:143 da MEWT (SMRT) znači BORBA. Na ovo se samo možemo osmijehnuti. Najveća je poslastica kad Ramić objašnjava pa kaže, citiram: "MEWT nekad znači i BORBA (HARB), što potvrđuje primjer ajeta 3:143." MEWT ipak nikad NE znači BORBA (HARB), niti ZABLUDA jer su dvije riječi sa potpuno različitim značenjima u ajetu, ali Ramić ipak želi HARB nabaciti na MEWT. Ovdje se vidi da on ne razlučuje stvari, ali kako je tako je. Ovdje se nećemo pozivati na Rječnik Kur'ana, jer nema potrebe.

Slična je situacija na str 162. gdje Ramić tvrdi da riječ ZULM može značiti SERIKA (KRAĐA). U ajetu 5:38 govori se da se odsijeku ruke kradljivcima. Za slijedeći ajet 5:39 veli: "Pa ko se pokaje nakon ZULUMA svog i popravi - pa uistinu, Allah će mu oprostiti."

Na osnovu iskaza iz citiranog ajeta Ramić izvodi zaključak da riječ ZULUM ovdje ne znači ZULUM, nego KRAĐA. ZULUM nikada ne znači KRAĐA.

KRAĐA je konkretno djelo za koje se počinitelj kažnjava, a ZULUM je kvalifikacija tog djela, što opet Ramić nikako da uveže.

11. NE PODNOSE ≠ JEDVA PODNOSE, Kur'an (2:184)

I ovdje je Ramić podmetnuo nečiji tuđi prijevod umjesto mog obrazlažući svoje tvrdnje. U nastavku ćemo raskrinkati ovu podvalu i razbiti je u parmaparčad!

1. Tekst podvaljenog prijevoda glasi: "Onima koji post (ne) podnose - otkup je da jednog siromaha nahrane." Moj prijevod, koji je precizan prijevod Kur'ana pak glasi: "A koji ga jedva podnose, fidja je hranjenje siromaha."

2. Ramić kaže: "Mlivo je jedini naš prevodilac koji je česticu LA u prijevodu ispustio. Radi informacije, **ne postoji** ovdje nikakva čestica LA, Ramić ili je slijep ili ima nečasne namjere. Evo originalnog teksta ajeta pa vidite sami: WE ALE L-LEZINE JUTIQUNEHU FIDJETUN TAAMU MISKIN.

3. Ključna riječ ovdje je JUTIQUNE i ona prema Rječniku Kur'ana znači: ONI MOGU PODNIJETI, ONI TO MOGU UČINITI. Dakle, značenje je afirmativno, a ne negirajuće. ETAQA ITAQATUN = biti u stanju nešto uraditi, moći nešto. Dalje u Rječniku Kur'ana kaže: ITAQATUN označava ono što je moguće uraditi ali sa grajnjom poteškoćom - krajnje što neko može uraditi s teškoćom, problemom ili neprijatnošću." Izvor: Abdul Majid Daryabadi, Holy Quran with translation and commentary, Karachi, 1971; William Edward Lane, Arabic English Lexicon, London, 1963 - 95. **Dakle, prijevodi koji u sebi sadrže česticu negacije LA nisu tačni, a Ramićeve tvrdnje neutemeljene!**

Gotovo svi od dvadesetak prijevoda koje imam na raspolaganju nemaju negacijsku česticu LA, što dovoljno govori o Ramićevom rezonovanju.

12. PREKRŠAJ ZAKLETVE 5:89

Na strani 210, govoreći o prekršaju zakletve, Ramić veli: "Za razliku od Durakovića Mlivo je uočio da nešto nije u redu s prijevodom, pa je u napomenama pojasnio da se radi o prekršaju zakletve."

Ovakva tvrdnja mora se odbaciti.

NIJE TAČNO DA S PRIJEVODOM NEŠTO NIJE U REDU!

Prijevod je **tačan**, ali je potreban komentar da bi se ajet razumio, za onog ko ne razumije od prve, što sam ja u fusnoti svog prijevoda i uradio.

U dvadesetak drugih prijevoda ista je situacija!

13. NEBO LIJUĆE

Na strani 234. Ramić za ajet 71:11 (*Jursilu s-semae alejkum midraren*) kaže da ima smisao "On će k vama slati kišu obilatuu." Pogledajte Ramić ovaj SVOJ smisao, želi da ubaci kao prijevod.

Kiša (METAR) se u ajetu ne spominje, nego NEBO (SEMA). Originalni prijevod mnogo više govori od smisla koji nudi Ramić, a pravi prijevod glasi: POSLAĆE NA VAS NEBO LIJUĆE.

Što se tiče drugih prijevoda neki su preveli kur'anski tekst kako treba, dok su mnogi drugi upotrijebili tefsir, što je naravno greška.

14. CIJEĐENJE VINA

U svom zadržtom negiranju pojedinih kur'anskih stavaka Ramić za ajet 12:36 kaže: *"Mlivo je preveo: Uistinu ja sam vidio da cijedim vino, a vino se ne cijedi već grožđe."* Profesor koji je u penziju otišao baveći se tefsirrom ni manje ni više tvrdi da nije cijedeno vino nego grožđe!

Allah u ajetu 12:36 kaže da je cijedeno VINO (**hamr**)

Vidite sad, ALLAH kaže VINO, a RAMIĆ kaže "A VINO SE NE CIJEDI VEĆ GROŽĐE", iako se za grožđe koristi drugi termin u Kur'anu?

Koga ovdje Ramić ugoni u laž zaključite sami...

Kad jedan profesor *per force* čini nasilje nad Svetim tekstom, onda to više nije Ramićeva rabulistika, to je crveni signal za uzbunu! Ramićevo tumačenje ajeta o cijedenju grožđa je biblijsko tumačenje. A kako je poznato, mnogi biblijski izvještaji su nepouzdana pa ih Kur'an koriguje. U Bibliji čitamo: Josip tumači sne faraonovih slugu, Post 40.

21. Kako sam u ruci držao faraonov pehar, uzmem grožđa, istiještim ga u faraonov pehar, a onda stavim pehar u faraonovu ruku."

Što se pak tiče cijedenja vina, postupak filtracije ima dugu povijest. Primjenjivali su ga Sumeri, Egipćani, Grci i Rimljani propuštanjem vina kroz platnene vreće. Još se u našem stoljeću primjenjivao holandski filter koji radi na istom principu. Danas postoje četiri vrste sprava za cijedenje.

Zašto je ovdje Ramić dao prednost Bibliji nad Kuranom, to samo on zna!

12

15. BACANJE U PROPAST, HLADENJE OKA

Na strani 236. Ramić navodi primjer prijevoda "I ne bacajte se rukama svojim u propast 2:192, Tad smo te vratili majci tvojoj, da ohladi oko svoje i ne tuguje."

Šta reći na ovo? Ramić je gore naveo tačne prijevode kuranskog teksta, no on bi htio neki svoj prijevod.

1. Tako je fraza "I ne bacajte se rukama svojim u propast" posve uobičajena i posve razumljiva svakome, pa nema potrebe izbjegavati njen tačan prenos sa arapskog.

2. Zato jedi i pij, i ohladi oko! (19:26) Tad smo te vratili majci tvojoj da ohladi oko svoje i ne tuguje. (20:40).

U fusnoti vezanoj za ovaj ajet u mom III izdanju stoji: *"Ohladi oko" je idiom za "oraspoloži se", pri čemu ne treba izgubiti iz vida doslovno značenje. Ona je morala rashladiti oči vodom (vjerovatno oči pune suza) - umiti se i oraspoložiti se time što joj je dijete vraćeno.*

Zar doslovan prijevod više ne govori o stanju majke i njenim jadima, njenom licu i očima, nego onaj bezlični i bezosjećajni koji nudi Ramić?

16. NAVIGACIJA I TALAS KAO BRDA

Na strani 238. i 239. Ramić navodi primjer prijevoda nekoliko ajeta gdje sugeriše da ne treba prevesti tekst Kur'ana kakav jest, nego KAKAV NIJE. On kaže: *"... Mlivo i na ovim mjestima karakteristične imenice koristi u jednini s kojom zamagljuje pravi smisao. To se sasvim uvjerljivo vidi na istim primjerima: I ona je plovila s njima na talasu kao brda ...; Oni su neprijatelj, pa ih se pripazi; Gospodaru moj! Uistinu meni je kost oslabila; I po zvijezdi se oni vode; Zatim vas izvodi kao dojenče."*

Ono što nudi Ramić ne zamagljuje smisao, ali to više nije Kur'an.

Čini se da ovdje Ramić nije razumio Kur'an. Pravi smisao se otkriva tek prevođenjem izvornika. Ako se u ajetu kaže:

1. *I ona je plovila s njima na talasu kao brda ...* ovo valja razumjeti (obzirom da se radi o najvećem potopu u povijesti), da je talas imao brežuljastu konfiguraciju sa izbočinama i udolinama, što je sasvim razumljivo za POTOP,

2. *Oni su neprijatelj, pa ih se pripazi ...* Često se ova fraza koristi u bosanskom jeziku. Npr: Ko nam je najveći neprijatelj? - Kinezi! Ili - Najveći neprijatelj su mi oni iz Islamske zajednice ... itd, itd.... zato bi trebala biti razumljiva Ramiću, pa bi mu i ajet trebao biti razumljiv.

3. Slično je i sa *kosti* i sa *dojenčetom*, svako bude izveden kao dojenče.

4. *I po zvijezdi se oni vode ...* Zar upravo JEDNA zvijezda (SJEVERNJAČA) ne služi za navigaciju moreplovaca i orijentaciju onih na kopnu? Čak i u artiljeriji! Ali to je Ramiću strano. Golo oko može vidjeti 6000 - 7000 zvijezda na cijelom noćnom nebu. Ne služe sve za orijentaciju. Većina svijeta ne zna nabrojati nijednu zvijezdu. Čak ne znaju da je Sunce zvijezda.

13

16. POVRATE ME !

Na strani 252. Ramić navodi primjer prijevoda ajeta 23:99 gdje sugeriše da ne treba prevesti tekst Kur'ana kakav jest, nego drugačiji.

On veli da kur'ansko POVRA**TITE** ME, treba prevesti kao POVRA**TI** ME!

U trećem izdanju mog prijevoda Kur'ana, u fusnoti, o ovome stoji:

"Izraz irdži 'uni" (povratite me) je izvorno u množini, za razliku od oblika jednine irdži 'ni (povrati me).

Izraz se može razumjeti kao:

- a) *obraćanje melecima nakon obraćanja Allahu "Moj Gospodaru",*
- b) *množina poštovanja, iako ovaj oblik obraćanja nije uobičajen u Kur'anu,*
- c) *oblik koji naročito naglašava jedninu."*

Dakle, tačan prijevod je "Povratite me!" A zašto je to tako, to može biti predmet komentara!

Ovo bi Ramić trebao da razumije, ali nije! Čovjek koji će biti bačen u Džehennem kaže: "Gospodaru moj, povratite me!" Ko išta zna, zna da sve radnje izvršavaju melec: vuku ljude na licima, guraju ih u vatru, itd., a Allah naređuje. Nevoljnik se dakle obraća Allahu, ne bi li melec dobili naredbu da ga povrate.

Za razumijevanje ovog ajeta ne treba biti profesor, mufesir, doktor. Ovo razumije i obična domaćica. Dakle potrebno je samo zrnice rezona.

17. LEĐA ŽIVOTINJA

Na strani 246. Ramić za prijevod ajeta 6:138 koji glasi "I leđa nekih životinja su zabranjena" i veli da su **SVI** prevodioci preveli: "A zabranjeno je jahati neke životinje", međutim ispravan prijevod je baš moj prijevod "... i stoka čija su leđa zabranjena", pa je ovo očita podvala što se mog prijevoda tiče!

18. UISTINU, TI, TI SI MOĆNI, PLEMENITI

Na strani 252. Ramić navodi primjer prijevoda ajeta Ed-Duhan, 49: INNEKE ENTE L-AZIZU L-KERIM. Moj prijevod: "Uistinu, ti, ti si moćni, plemeniti!"

Ramić u svojoj razrokoj percepciji sugerira prijevod ajeta kao: **Ti, uistinu ti, NISI silni NITI plameniti ...** Sugerisati da Allah u ovom ajetu ne kaže šta je rekao nego kontra tome: "*Ti, uistinu ti, NISI silni NITI plameniti*" ... je primjer bezobrazluka i krajnje drskosti.

Opet se radi o pokušaju krivotvorenja Allahovih riječi. JE LI OVO MOGUĆE? Je li ovo polioptika ili razroka fantazmagorija Ramića?

Šta nakon ovoga možemo od Ramića očekivati? **Opet se ne slaže sa originalnim Allahovim riječima!** On opet vodi u zabludu svoje studente udaljavajući ih od Objave.

Ovakav stav pokazuje da on ove pasaje iz Kur'ana nije ni razumio niti doživio.

Evo zašto: Allah se ovdje obraća džehennemlijama grješnicima koji su za sebe mislili samo najbolje, a dospjeli su u džehennem. Ramić ne vidi da ovaj ajet sadrži otvorenu ironiju i sarkazam, ruganje nevjernicima, u smislu "Eto ti si htio da si moćni, plemeniti, a ipak si u vatri." Pogledajmo šta¹⁴ kažu strani prevodioci: Ja sam ih pregledao desetak, dalje nisam imao strpljenja.

Ahmed - Samira 1, 2, 3, Ahmed Ali, Arberry A. J., Ayub Khan Muhammad, Daryabadi, Hilali - Khan, Irving T. B., Khalifa Rashad, Literal Translation yes, Muhammad Ali, Palmer E. H., Pickthall M. Marmaduke, Qaribullah, Rodwell J. M., Sale George, Sarwar Muhammad, Shabbir Ahmed, Shakir Mohammad Habib, Sher Ali, Yusuf Ali Abdullah, Zafrullah M. Khan, Zafar Ansari, Muhammad Asad, Zohurul Hoque.

19. LAHKI I TEŠKI

Idite u rat *lahki* ili *teški*. Ramić predlaže "slabi ili jaki." Tewba:41. Str. 256.

Stiče se dojam da se Ramić raspisao o prevodu ovog ajeta samo da bi nešto napisao. Pošto-poto želi komentar ajeta podmetnuti za prijevod, što ne ide. Tako on veli da Mlivo i Duraković nisu vodili računa o povijesnom kontekstu, sam sebe ubacuje u kontradikciju pa na slijedećoj strani kaže da nisu pridali pažnju realnom kontekstu, odnosno realijama mjesta i vremena.

Tamam posla. Što se mene tiče ja sam prevodio tekst Kur'ana, a ne istoriju Arapa od Filipa Hitija! Sem toga Ramić nije pogledao moj prijevod i komentar analiziranog ajeta u trećem izdanju.

20. PRANJE RUKU DO LAKATA (ILI DO RAMENA) I NOGU DO ČLANAKA (ILI DO KOLJENA)

Treba li tu naredbu slušati? Ramić predlaže NE. Kur'an (5:6) Na strani 268. i 269. Ramić navodi primjer ajeta o abdestu i sugerira svoj prijevod koji nema veze sa objavljenim tekstom. Međutim, ovo je jedan od ajeta (5:6) koji je toliko jednostavan i jasan da je svaki komentar suvišan. Sugerisati bilo kakav prijevod mimo objavljenog teksta je doista degutantno. Dakle, da li je tačno prevesti da se ruke peru do lakata ili do IZA lakata, a noge DO članaka ili do IZA članaka. Ovo IZA onda otvara mogućnost da se **ruke pero do RAMENA, a noge do KOLJENA, kako bi htio Ramić!**

Ni jedan ozbiljan i pribran prevodilac neće sebi dopustiti luksuz izvrtanja Allahovih riječi, dakle ako u Kur'anu stoji DO, onda je to DO. Ne DO IZA. Navođenje kojekakvih mišljenja arapskih filologa, sahih hadisa i slično, ovdje po automatizmu nema značaja i pada u vodu. Allahova riječ je gornja! Ne može se nasilje vršiti nad Svetim tekstom.

Da budemo jasni, Ramićevi stavovi ovdje se samo mogu biti tefsirski.

Ako ovo nije dovoljno, evo, sami pogledajta na datim linkovima kako je dvadesetak prevodilaca - muslimana i nemuslimana prevelo ajet 5:6. A sigurno su ovaj problem dobro odvagali prije nego što su fiksirali svoj prijevod.

Ahmed - Samira 1, 2, 3, Ahmed Ali, Arberry A. J., Ayub Khan Muhammad, Daryabadi , Hilali - Khan, Irving T. B., Khalifa Rashad, Literal Translation yes, Muhammad Ali, Palmer E. H., Pickthall M. Marmaduke, Qaribullah, Rodwell J. M., Sale George, Sarwar Muhammad, Shabbir Ahmed, Shakir Mohammad Habib, Sher Ali, Yusuf Ali Abdullah, Zafrullah M. Khan, Zafar Ansari, Muhammad Asad, Zohurul Hoque. Rezultati su poražavajući za Ramića. Samo jedan od prevodilaca sa muslimanskim imenom je u prvom dijelu ajeta uključio **DO IZA**. Kur'an je Kur'an, tefsir je samo tefsir.

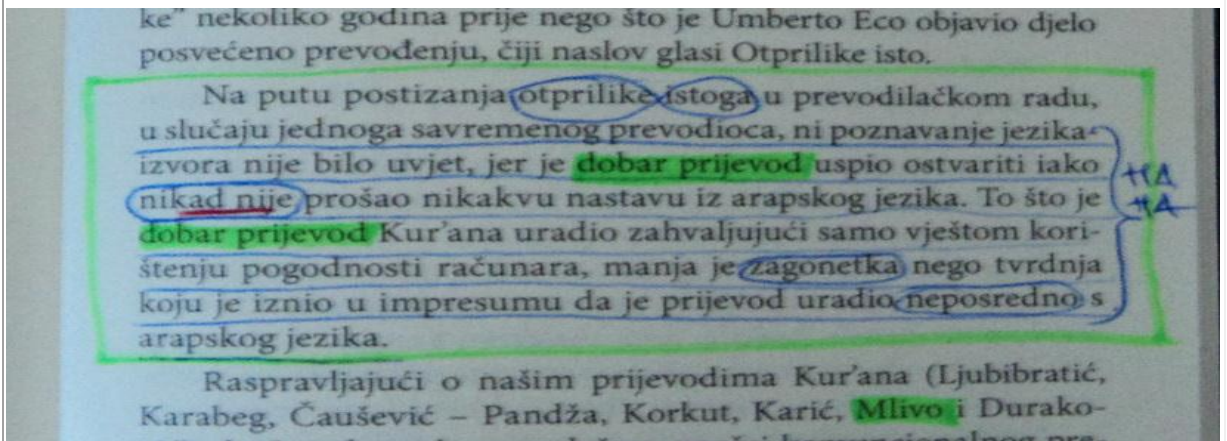
15

Šta je sa rječničkim značenjima prijedloga ILA? Svi rječnici koje posjedujem daju vrlo precizan odgovor: **ILA znači DO**.

ZAGONETKE REZENZENTA KNJIGE KICO MEHMEDA, strana 325.

U recenziji Ramićeve knjige Kico napisala slijedeće:

"Na putu postizanja otprilike istoga(1) u prevodilačkom radu, u slučaju jednoga savremenog prevodioca(2), ni poznavanje jezika izvora nije bilo uvjet, jer je dobar prijevod (3) uspio ostvariti iako nikad nije prošao nikakvu nastavu arapskog jezika(4). To što je dobar prijevod Kurana(5) uradio zahvaljujući samo vještom korištenju pogodnosti računara(6), manja je zagonetka(7) nego tvrdnja koju je iznio u impresumu da je prijevod uradio neposredno s arapskog jezika."(8)

Faksimil teksta iz Kicine recenzije

(1) Tvrdnja prof. Kice da su svi naši prijevodi "otprilike isti" pokazuje da ili profesor nema uvida u prijevode ili se komparacijom prevoda nije bavio, ili mu je materija izvan domašaja. Jer da jest, zasigurno bi zapazio da među njima postoje značajne razlike, ako ne i drastične. Ali to je njegov problem.

(2) Pod "jednim savremenim prevodiocem" je očita aluzija, a vješto izbjegnuto navođenje imena Mustafe Mlive.

(3) i (5) Profesor priznaje da je Mlavin prijevod dobar, i to dva puta ponavlja u dvije susjedne rečenice.

(4) Međutim, ovdje se javlja noćna mora profesora Kice i ljudi sličnog mentaliteta. Oni odmah osjete opasnost, dobiju nelagodu, izaspuse se, imaju problem sa sobom, ako neko uđe, kako kažu oni "u njihovu teritoriju." Uobičajeni izrazi takvih su: Šta Mlivo ovdje traži, on je mašinar, neka se bavi šarafima, ili kako me je jedan "alim" svojevremeno upitao "a gdje si ti završio arapski, ja sam u Bagdadu sa devetkom." Odgovorio sam mu: "Ja sam vunderkind." Takvi trebaju znati da Kur'an nije isključivo objavljen njima, već jednako i čobanu i doktoru i profesoru. Što se jezika pak tiče i sličnih sposobnosti, ovakvi sigurno znaju iz vlastitog iskustva da neki ljudi sa malo truda postižu ono za što su drugima potrebni semestri.

Profesorova tvrdnja da je "dobar prijevod uspio ostvariti iako nikad nije prošao nikakvu nastavu arapskog jezika" je trač pokupljen sa bugojanskih ulica i sarajevskih ublehaša koji su širili takve dezinformacije. Takvima očito nije bitan kvalitet prijevoda, oni ga žele apriori oblatiti. **No, kao što se ispostavilo, to ne ide tako glatko, odnosno nikako. Prijevod je suviše dobar, da bi mu se moglo nauditi.**

(6) Profesor želi da uvjeri sam sebe da je "dobar prijevod Kurana uradio zahvaljujući samo vještom korištenju pogodnosti računara", što je smiješno; znati raditi sa računarom ne garantuje ništa. Da biste bilo što uradili u nekoj oblasti na računaru, morate poznavati tu oblast.

(6) i (7) Iako tvrdi da je prijevod urađen "samo vještım korištenjem pogodnosti računara", ipak je to zagonetka za Kicu, ali mala, dok je

(8) "tvrdnja da je prijevod uradio neposredno s arapskog jezika" za Kicu VELIKA zagonetka.

Nema tu nikakve zagonetke: Prijevod je urađen DIREKTNO SA ARAPSKOG ORIGINALA, bilo to nekome prihvatljivo ili ne, drago ili krivo ... Oni koji znaju se raduju i zadovoljni su. Svaka riječ je odvagana i pretresena ko zna koliko puta u toku 20 godina koliko je ovaj prijevod brušen ... za prvo izdanje 1994., drugo izdanje 1995. i treće izdanje 2004. Možda bude i četvrto, inšaAllah!

A Allah je najbolji znalac!

Mustafa Mlivo, Bugojno

Ramadan 1432.

Avgust 2011.